

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Diuina bonitas ex diuinis omnibus formaliter metaphysicè non
constatur: sed est prædicatum à reliquis diuersum.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

DISPUTATIO II.

De materialibus diuine volitionis obiectis, modo, & statibus, secundum quos ad ipsa porrigitur.

Materialia diuine volitionis obiecta quædam formaliter solum, & metaphysicè materialia obiecta esse possunt; quia, nimirum, obiecto formali (bonitati nempe Dei) physice & realiter identificantur: cuiusmodi sunt diuina omnia prædicata communia, & personalia; quædam verò, non metaphysicè solum, sed physice etiam quæ scilicet re ipsa, & physice à bonitate Dei differunt: cuiusmodi sunt creata omnia, quæ entia, & bona per participationem cum actiue, tum imitatiue à Deo sunt. De utroque ergo materiali obiecto, cum metaphysicè, tum physice tali examinandum hic est, an, quodque respectu diuine volitionis sit? & de creatis secundum quos sui status diuinam terminant volitionem?

QUESTIO I.

An diuina omnia diuini amoris materialia obiecta formaliter loquendo sint?

Dvplex sub hoc dubio questio continetur. Prima, an omnia diuina diuinam perfectionem, & bonitatem metaphysicè compleant formaliter? si enim ita illam compleant, dubium non est quin partialiter metaphysicè obiecta formalia, & specificatiua diuine volitionis sint: si verò metaphysicè ex omnibus diuinis Dei bonitas, & perfectio formaliter non confluat, sed sit prædicatum diuinum à reliquis formaliter metaphysicè diuersum, reliqua obiecta materialia formaliter, & metaphysicè, haud dubio, erunt: quare hoc imprimis definitum, ut alia questio directè, & in terminis proposita decidatur. Dixi autem formaliter, & metaphysicè. Nam physice, & realiter sumpta Deitate, & bonitate, cum idemmet, quod diuina reliqua indiuisibiliter diuina bonitas sit, sicuti neque eius à diuinis cæteris diuisioni locus est, ita neque prædicti questionis est locus.

CERTAMEN I.

Diuina bonitas ex diuinis omnibus formaliter metaphysicè non conflatur: sed est prædicatum à reliquis diuersum.

Noster Ruiz de Montoya d. 3. de volunt. sect. 3. a. §. *Nihilominus*, docet diuina omnia, etiam personalia, diuinam bonitatem, & perfectionem essentialiter metaphysicè, & formaliter integrare, & constituere; quare, & attributa, & personalitates: quam sententiam, est in terminis à nullo ex antiquis expre-

sam fateatur, virtute tamen, & implicite ab eis tractam censet, qui ad primarium obiectum, & specificatum diuine scientiæ relationes, & personas expresse aduocant. Nimirum Okamus in 1. d. 3. quest. 3. col. penult. ad 3. quem ex sua Nominalium schola nominali sectantur cui etiam adhaerere, qui obiectum visionis beate primarium totam Trinitatem esse docuerunt. Caiet. 2. 2. q. 2. a. 8. §. *quod secundum*, & §. *quod tertium*, cum pluribus, Molina 1. p. q. 12. a. 8. d. 4. conclusa. atque ex nostris, exteris, cæterisque Recentioribus non pauci. Ex obiecto autem specificatio scientiæ, nempe diuina veritate ad obiectum specificatum diuinæ volitionis consequentiam tenere certum est: quare, si illud ex diuinis omnibus etiam personalibus metaphysicè compingitur, & hoc ex illdem etiam conflabitur; & ex obiecto visionis beate ad eius fruitionem, & gaudium beatificum legitime ducitur consequentia.

2. Nihilominus conclusio nostra esto: Diuinam bonitatem, & perfectionem, quam diuine volitionis adequatum specificatum esse docuimus, nec personalitatibus, nec aliis diuinis attributis formaliter, sed metaphysicè constari: pro qua conclusione Doctores plures retulimus controu. de Trinit. d. 6. quest. 3. certam, ex relatis certam. 2. & quoad personalia prædicata docuere expresse Henric. 2. p. summ. art. 47. q. 4. aliter scientiam, & volitionem diuinam, propter essentiam, solum, ad personalia tanquam ob rationem formalem terminari: consecretur ad ea, quæ docuit quodlibet. quest. 1. negans personalitatibus infinitam viciniam diuinæ bonitatem, quam soli essentia concedit: est autem transcendentaliter sunt; non tamen speciem ipsi bonitatem, sicuti neque entitatem concedit, sed essentia bonitatem bona, sicuti, & entitate vera entia, adiectiua nimirum, formaliter metaphysicè adiectiua esse solummodo concedit, ut citat. d. 6. præfatione explicabimus item Scotus cum suis in 1. d. 1. quest. 1. art. 2. §. *ad naturam*, aliter Spiritum Sanctum per Deitatis prædicti dilectionem procedere; quæ tamen pro signo potest ad personalia, & reliqua extendatur; cui sententia cum aliis Doctoribus subscripsimus controu. de Trinitate, d. 5. de obiectis per se diuinarum processionum. Numerandi item sunt illi, cum quibus docuimus eadem, verbum per se quarto modo, neque è sui, neque è Spiritus Sancti cognitione procedere: Ac demum illi omnes (sunt autem ex prædictis, & iunioribus plures) cum quibus asseruimus controu. 2. obiectum formale specificatum adæquate diuinæ scientiæ solo prædicato diuinæ veritatis contineri.

3. Probatur inde primo conclusio: quia obiectum formale specificatum adæquatum formaliter, & metaphysicè diuinæ scientiæ est diuina veritas prædicta, siue diuina entitas, & essentia solidè, ac non solum apparenter, talis; quin reliqua diuina prædicata, siue personalia, siue attributalia, adhuc partialiter, & tanquam ipsam integritatem ingrediuntur: ergo, & diuina bonitas prædicta erit obiectum formale specificatum adæquatum diuinæ volitionis, quin reliqua prædicata diuina, siue personalia, siue attributalia, adhuc partialiter, & tanquam Bonitatem diuinam, seu cuiusmodi specificatum integritatem ingrediuntur: consequentia à paritate rationis euidens per ipsos aduersarios eorum ex opposito antecedenti oppositum contra nos patet euinci. Antecedens autem nostrum ad nauicam probatum à nobis pluries contra ipsos est controu. de Trinitate citatis locis, & cursim aliis, cum ibi, tum controu. de Incarnat. & controu. 2. d. 2. & 3. atque item de eorum perennaturali tom. 2. contr. de Beatitudine; quare etiam hic, & inutiliter probaretur.

4. Probatur secundo à priori, ex dictis controu. de Trinitate d. 6. q. 1. & q. 3. quia quicquid de se formaliter, & metaphysicè bonum neutre & substantiue, seu bonitas non est, per se formaliter, & metaphysicè amabilem seu ratio formalis, ob quam ametur non est, sequens bonitas, idem atque obiectiua amabilitas, & ratio, ob quam ametur aliquid omnino est: sed specificatum obiectum amoris essentialiter debet esse formaliter, & metaphysicè amabile, seu ratio, ob quam aliquid ametur: ergo quicquid de se formaliter, & metaphysicè bonum substantiue, seu bonitas non est, obiectum formale

male specificatum amoris nullatenus est. Atqui nullum prædicatum diuinum præter speciale prædicatum bonitatis à personalibus; & attributibus aliis diuer-
sum bonum neutre substantiæ, siue bonitas, adhuc par-
tialiter, & integranter est: ergo neque formale obiectum, & specificatum diuini Amoris, adhuc partialiter, & integranter est: consequentia est inretragabilis, etiam si funder statuat antecedens: ex dictis autem controu. 6. de Trinit. q. 1. & 3. citatis in hunc modum facile stantur.

5. Bonitas, & perfectio seu bonum & perfectum neutre, & substantiæ formaliter & metaphysice cum entitate, seu ente neutre, & substantiæ formaliter & metaphysice ad conuertentiam dicitur: quia, ut bene Sanctus Thomas, & Aristoteles à nobis citati citata d. 6. de Trinit. quæst. 3. certam. 2. *Prima, & omnium fundamentali bonitas, & ceterarum fundamentum est entitas sue esse: ergo quicquid per se formaliter, & metaphysice entitas eius substantiæ, & neutre non est, neque bonitas, nec bonum substantiæ, & neutre formaliter metaphysice per se est.* Tum sic: sed reliqua prædicata diuina, seu personalia, siue attributalia (præter prædicatum bonitatis diuinæ) per se formaliter metaphysice entitates, siue entia substantiæ, & neutre, adhuc partialiter, & integranter, non sunt: ergo neque per se formaliter metaphysice bonitatis, seu bona neutre, & substantiæ erunt: quod reliqua à bonitate probatum latissime postremum hoc antecedens est d. 6. de Trinit. q. 1. ostendimus enim nullam entitatem, seu entis substantiam, & neutre, adhuc partialis, reliquis prædicatis personalibus, ac subinde attributibus, adhuc partialiter, formaliter & metaphysice competere, sed omnem entitatem diuinam rationem metaphysicam in natura, & essentia diuina formaliter metaphysice claudi.

6. De reliquis vero attributibus non solum consequentia ex personalibus iure, sed in terminis id ipsum expressè probauimus contr. 1. & de bonitate formaliter metaphysice nullo modo per se formaliter & metaphysice illis competere eadem d. 6. ostendimus, sed adiectiue, & entia, & bona ex identica eorum coniunctione cum bonitate formaliter metaphysice esse, & denominari: quare neque entitatem, & bonitatem diuinam attributa personalitatis transgredierentur, sed solummodo metaphysice veluti formas metaphysicas extrinsecas illa afficeret, & denominare: quare bona, & entia in concreto adiectiue metaphysice esse, transgredientes reliqua diuina ab essentia, prædicatum erit. Bonitas autem, & perfectio diuina, cum sit in genere entis, siue in essendo absolutissima, & consummata existentia, cuius naturalis magnitudinis nulla desit particula, seu quidquam extra non est, atque in nullo deficiunt, nec habent in aliquo genere excessum; (tot enim modis bona, & perfecta formaliter, siue bonitatem & perfectionem definit Aristot. 5. met. text. 21.) imbibit entis substantiæ, & neutre accepti rationem habet.

7. Porro Ruiz suam sententiam probare contendit scd. 3. num. 17. ex dictis Aristotelis verbis, & aliis eiusdem capituli. Etiam secundum quod habent finem, perfectio dicitur; quæ sane de perfectis, & bonis moraliter Aristoteles dixit: non autem de bonis, & perfectis naturalibus quæ talibus: de quibus verba prius recitata: Proximis siquidem immediate huic de bonitate, & perfectione morali: item, quibus finis studiosus (honestus) est, perfecta dicuntur; sententia verbis illis, etenim, &c. rationem reddit. De qua etiam morali bonitate, perfectioneque aiebat Aristoteles. *Alia autem, ut finis, &c. bonum aliorum, id enim cuius gratia optimum, (aliorum respectu) & finis aliorum vult esse: quæ illustrat Sanctus Thomas 1. p. quæst. 5. a. 4. Huius etiam verba, ex eiusdem quæst. art. 1. ad 1. pro se recitat Ruiz num. 18. quæ sic habent. Bonum dicitur rationem perfecti, quia est appetibile (scilicet per se) & per consequens dicitur rationem finis: unde id quod est ultimum perfectum dicitur bonum simpliciter.*

8. Verum nihil contra conclusionem nostram, & pro aduersa nostri Ruiz deduci ex his locis constat: in sola quippe essentia, sicut essendi soliditas, nec solum apparentis, (in qua veritas metaphysice constat) ita & integritas, totalitasque, & completio essendi diuina (in qua

stat bonitas) & perfectio reperitur: atque identitatis iure reliquis diuinis formaliter metaphysice communicatur: indeque personalia, & attributalia reliqua amabilia, summeque amabilia, perfecta, & bona adiectiue sunt; non quidem è formali, & metaphysico cuiusque conceptu, tanquam formali obiecto, sed solum materiali: quodque essentia, & bonitatis diuinæ, quæ extra illorum conceptum prorsus est, cuique eorum adiuncta, ratione ametur: id quod Patrum testimonia ab eodem posita Doctore eadem scd. & inde ducta argumenta solummodo probant, ut videbimus certam. 2. num. 2. 3. & 4. subtiliora, & contra nos verissimilia obiecinus citata d. 6. de Trinit. q. 3. certam. 4. ubi ea diluimus: quibus proinde repetendis hic abstinemus.

CERTAMEN II.

Diuina reliqua obiecta diuine voluntatis materialia sunt.

1. Conclusionem hanc probant Patrum testimonia plurima, quæ recitat, ac citat contra præcedentem, ut diximus, conclusionem Ruiz scd. 3. num. 12. qui iuxta lectionem Septuaginta versus illius Proverb. 8. cum eo eram cuncta componens, & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore: quem ita vertunt, ego eram, cui adgaudebat quotidie, seu iucundabar in facie eius, Patris erga secundam personam amorem probant: sunt autem Alex. Alexandrin. epist. ad Alexand. Constant. libro 1. Actor. ante Concil. Nice. Iustin. Dialog. cum Tripho. vers. med. Athan. orat. 2. Cont. Arian. vers. med. dicens: *Deus ipse eius imaginis genitor est: quam contuendo exilaratur, ut ipse filius dicit: ego eram in quo gaudebat, & post medium, quomodo, si filius perfectus non erat, Pater in eo sibi gratulabatur? Aut, si nunc tandem melioratus est, quomodo antea potuit oblectari coram Patre? orat. 3. contra eisdem ex eodem vers. & scd. Ego eram cui aggratulabatur, quotidie autem exilarabar in conspectu eius: statim ferè subdit, in quo porro latatur Pater, nisi cum inuenerit seipsum in sui ipsius imagine, quod est verbum eius: sub inferius: quomodo filius exilarari posset, nisi eo modo, quo se inuenerit in Patre? orat. 4. cont. eisd. fine. Ex sequenti autem textu, ludens coram eo omni tempore ludens in orbe terrarum; & delecta mea esse cum filiis hominum, deducit: ut exilaratio in filiis, qui est imago causam trahat exilaratio in hominibus conditis ad imaginem Dei.*

2. Hæc sanè omnia apertè ex Patribus hisce probant personas ipsas; etiam quæ tales, atque, ut Patrem, & filium, inuicem amari: sed ex postremo loco contendit Ruiz personam filij quæ personam, & imaginem Patris esse rationem formalem, ob quam à Patre ametur: siquidem ratio formalis, ob quam homines à Deo amantur ex Athanasio, ac proinde ut specificatum, & rationem formalem, nec materiale solum obiectum, diuini amoris est: quia ob purè materiale obiectum nil vterius amatur: ceterum ex hoc ipso loco, & dictis controu. de Trinit. d. 3. pro generatione filij præ Spiritu Sancto facile respondetur: ac etiam d. de propriis, & appropriatis personarum q. 2. ubi de ratione imaginis filij propria egimus, satisfit: siquidem, ut ibi diximus filij, & imaginis naturalis ratio in similitudine summa naturæ Paternæ consistit: hæc autem in communicatione naturæ paternæ cum fecunditate adintra, quæ tota naturæ est: nihil omnino conferente filij, aut patris personalitate præter distinctionem à persona, seu termino producendo, quæ energia, & virtus productiua ad intra (quæ tota naturæ est) ab impedimento identitatis cum persona producenda, quatenus cum producente ab illa distincta identificatur, expeditur: cum autem dicat amari à Patre, ut imaginem, atque in natura imago sit, non in personalitate, quæ est filius à Patre dissimilis, & diuersus: manifestum est rationem cur ametur à Patre filius, naturam esse, non personalitatem.

3. Confirmatur: quia testimoniis recitatis ex orat. 4.

B 3 contra